

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ОЛЫ МӘТӘСКӘ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

**чиratтантыш утырыш дүртенче чакырылыш
КАРАРЫ**

«24» март 2021 ел

№ 22

Олы Мәтәскә авылы

«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлелеге» муниципаль берәмлеке территориясендә этләрне hәм мәчеләрне тоту Кагыйдәләрен раслау турында

Татарстан Республикасы Теләче районы прокурорының 15.03.2021ел №02-01-26-2021 хатын карап, 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон нигезендә, Теләче муниципаль районы Югары Кибәхужа жирлелеге Советы карап итте:

1. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлелеге» муниципаль берәмлеке территориясендә этләрне hәм мәчеләрне тоту Кагыйдәләрен күшүмтә нигезендә расларга.
2. Элеге карап гамәлдәге законнар нигезендә үз көченә керә.
3. Элеге каарны гамәлдәге законнар нигезендә бастырып чыгарырга

Вәлиуллин

М.А. Вәлиуллин

«Татарстан Республикасы
Теләче муниципаль районы
Олы Мәтәскә авыл жирлеге»
муниципаль берәмлекенең
вәкиллекле органының 24.03.2021ел №22
каарына күшымта

**«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә
авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә этләрне һәм
мәчеләрне тоту Кагыйдәләре**

1 Гомуми нигезләмәләр

- 1.1. Әлеге «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә выл жирлеге» муниципаль берәмлеге территорииясендә этләрне һәм мәчеләрне тоту Кагыйдәләре (алга таба - «Кагыйдәләр») йорт хайваннары белән гуманлы эш иту өлкәсендә бердәм һәм мәжбүри нормаларны һәм таләпләрне үтәүгә; хайваннарны фатирларда, йорт биләмәләрендә, хужалык итүче субъектларда тотуга; хайваннарны урамда йөртүне һәм транспортлауны оештыруга йорт хайваннары хужаларының (алга таба - «хайваннар») бурычларын һәм җаваплылыгын билгели.
- 1.2. Кагыйдәләр торак пунктларда хайваннарны тотуга, торак пунктларның санитар торышына, хайваннарны яклауга таләпләрне билгели торган Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукий актлары нигезендә эшләнгән һәм барлык физик һәм юридик затларга милек рәвешенә һәм ведомство буйсынуындагы булуына карамастан кагыла.
- 1.3. Хайваннарга карата мәлкәт турында Россия Федерациясе Граждан кодексы белән билгеләнгән гомуми кагыйдәләр кулланыла. Хайван суд карары буенча хужасыннан яки гамәлдәге законнарда каралган башка тәртиптә тартып алышырга мөмкин.
- 1.4. Хайванның хужасы булып хайваннарны (эт, песине) караучы физик яки юридик зат, шул исәптән хужасыз хайваннарны тоту өчен кабул ителгән затлар санала. Физик затка караган территориядә дайми яшәүче хайван әлеге физик затның хайваны булып санала. Предприятие (учреждение, оешма) территорииясендә урнашкан һәм сак яисә башка функцияләрне башкарыручи хайван әлеге юридик затныкы дип санала.

2. Хайваннар хужаларының бурычлары

Хайваннар хужалары бурычлы:

2.1. Гамәлдәге санитар кагыйдәләрне һәм гигиеник нормативларны, эпидемиягә каршы, эпизоотиягә каршы һәм санитар - гигиена чараларын үтәү өлешендә халыкның санитар - эпидемиологик иминлеген тәэммин итү өлкәсендәге законнарны үтәргә.

2.2. Ветеринария һәм жәмәгать куркынычсызлығы таләпләрен үтәргә, хайванның үз-үзен тотышын тәэммин итәргә, анда ул әйләнә-тирәдәгеләр һәм башка хайваннар, физик һәм юридик затлар мөлкәтенә, муниципаль милеккә куркыныч тудырмый.

2.3. Үз хайваннарына кирәkle күләмдә азық-төлек һәм су бирү, төр һәм токым ихтыяжларына туры кiterеп йөрү, зоогигиеник totу кагыйдәләрен үтәү.

2.4. Кануннарда билгеләнгән тәртиптә хайванны теркәүне һәм тәңгәлләштерүне тәэммин итәргә.

2.5. Кичекмәстән кешене яисә башка хайванны тешләгән хайванны, хайванны карау өчен һәм, кирәк булганда, бинаны карантинлаштыру өчен, Татарстан Республикасы дәүләт ветеринария хезмәте учреждениесенә илтеп бирергә;

2.6. Хайван йогышлы авыру белән авырган очракта, , яки авыруга шикләнгәндә, дәүләт ветеринария хезмәте белгеченә кичекмәстән мәрәҗәгать итәргә

2.7. Кичекмәстән Татарстан Республикасы дәүләт ветеринария хезмәте учреждениесенә хайваннарың кинәт үлү очраклары, аларның гадәти булмаган үз-үзләрен тотышы, кинәт агрессиясе яки хайванның башка хайваннарны тешләве турында хәбәр итәргә.

2.8. Үлгән хайваннарың мәетләрен ташларга һәм үлгән хайваннарны үз белдеген белән күмүгә юл куймаска, биологик калдыкларны утильләштерүнең ветеринария - санитария кагыйдәләре нигезендә хайваннарың мәетләрен утильләштерүне тәэммин итәргә.

2.9. Алга таба хайванны totу мөмкин булмаганды, хужасы аны башка гражданнарга яки оешмаларга тапшырырга тиеш. Хайваннан баш тарту милекченең хайванга карата хокукларын һәм бурычларын туктатуга һәм аны башка затларга тапшырганчы туктатуга кiterми.

3. Хайваннарны totуга карата куела торган таләпләр

3.1. Хайваннарны totуга карата гомуми таләпләр: хайваннарны законнар таләпләренә туры кiterеп теркәү һәм идентификацияләү; хайваннарны ветеринария дәвалау-профилактика учреждениесенә дайими рәвештә карау, профилактик прививкалар, диагностик тикшеренүләр алыш бару; хайваннар һәм аның янәшәсендәге территориядә урнашкан урынның санитар торышын саклау. Гомуми файдалану урыннарында, балалар мәйданчыкларында, тротуарларда һәм башкаларда хайваннар калдырган экскрементлар хайван хужасы тарафыннан алыш қуелырга тиеш; торак урыннардагы тынлыкны һәм

тынлыкны тәэмін итү, шулай ук төнлә хайваннары йөрткәндә ишек алдында һәм урамда тынлыкны тәэмін итү; жәмәгать урыннарында хайваннарның күзәтүчесез булуын, хужалар тарафыннан озак вакытка бәйсезлектә калдырудан тыш, озатып йөрүче затларсыз калдыру.

3.2. Тыела:

читлекләрдә, будкаларда һәм вольераларда хайванның үлчәмнәренә һәм физиологик ихтыяжларына туры килми торган хайваннар тоту; хайваннарны, кагыйдә нигезендә, кирәkle үз-үзен саклау һәм хайваннарны дрессурлаштыру очракларыннан тыш, кешеләргә яки хайваннарга ташландыру; күпфатирлы йортларның гомуми кулланылыштагы урыннарында хайваннар тоту (баскыч читлекләрендә, гомуми балконнарда, кухняларда, коридорларда, йортларның подвалларында һәм башка биналарда); хайваннарны мөстәкүйль йөртү өчен чыгарырга; хайваннарны, тире, ит, башка төр хайван чималы файдалану максатыннан аулау; 14 яштән яшърәк затларга каравылчы, эре токымнарга караган этләрне мөстәкүйль рәвештә куып чыгарырга.

3.3. Фатирларда һәм йортларда хайваннарны тоту тәртибе: бер гайләле фатирларда, коммуналь фатир бүлмәләрендә хайваннарны тоту рәхсәт ителә. Хайваннарны коммуналь фатирлар бүлмәләрендә тоту күршеләрендә медицина яғыннан каршылыклар булмаганда һәм аларның язма ризалыгын алганда рәхсәт ителә; хайванның милек хоқуқында яисә башка хокукта хужасының булган жир кишәрлеге территорииясендә этне ирекле тоту рәхсәт ителә, бу очракта хайванның, хужасын яисә ул вәкаләт биргән башка заттан башка чыгуы рәхсәт ителми; гомуми файдаланудагы киртәләп алынган ишегалларында этне ирекле тоту, шулай ук, яшәүчеләрнең ризалыгы белән генә саклау хезмәте алыш бару өчен, төнлә аны ишек алдына чыгару рәхсәт ителә; торак биналардагы хайваннар саны зоогигиеник таләпләр нигезендә аларга тоту шартларын тәэмін итү мөмкинлеге белән чикләнә. Фатирларда хайваннар, шул исәптән хужасыз хайваннар өчен приютлар һәм питомниклар оештыру тыела; милектә яки жир участогы булган эт хужаларына, участокка кергәндә, ишегалдында эт булу турында кисәту языу урнаштырырга кирәк. Башка оешмалар, тиешле билгеләр (язулар) мәжбүри урнаштырылган очракта, территорияләре белән йөруне тыюны билгеләргә хокуклы; күзәтүчесез хайваннар йорт хужаларыннан башка, хайваннар белән эш итүне жайга сала торган норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә тоту өчен, йорт хужаларыннан башка тартып алышырга һәм приютка тапшырылырга тиеш. Ауланган хайваннар турында мәгълүмат һәркем өчен ачык.

3.4. Хужалык итүче субъектлар тарафыннан хайваннарны тоту:

хайваннарны дайми тәрбияләү тәэмін ителгән очракта, хайваннарны тоту рәхсәт ителә; әлеге максат өчен маҳсус жиһазландырылган биналар (урыннар) булмаганда, оешмаларда, учреждениеләрдә, предприятиеләрдә терлекләрне тоту тыела; хайваннарны контрольсез үрчүне булдырmas өчен, хужалык субъектына хайваннарны стерилизацияләргә тәкъдим ителә;

хайваннарны предприятиедә тоту хужалық итүче субъектның эшчәнлек үзенчәлекләрен исәпкә алып башкарылырга һәм әлеге һәм аңа якын территориядәге кешеләрнең куркынычсызлык нормаларына туры килергә тиеш; бу территориядә килүчеләрнең юклығына алдан инанып, Предприятие территорииясен саклау өчен вольерлардагы яки бәйлелектәге саклык этләрен жибәрергә кирәк; предприятие территорииясенә кергәндә, этләр белән территорияне саклау турында кисәту табличкасы эленеп торырга тиеш; бакчачылык, яшелчәчелек, дача кооперативлары, туристлык базалары, спорт, хезмәт һәм ял лагерьлары территорииясендә хайваннарны карап тоту әлеге Кагыйдәләр таләпләрен үтәп рөхсәт ителә һәм юридик затның локаль норматив актлары белән жайга салына. Жәйге сезон тәмамлангач, хайваннарны бакчачылык, яшелчәчелек, дача кооперативлары, туристик базалар, спорт, Хезмәт һәм ял лагерьлары территориияләрендә тиешенчә карап тормыйча калдыру тыела.

3.5. Хайваннарны урамда йөрту тәртибе:

торак биналардан, күп катлы торак йортларның подъездларыннан, башка изоляцияләнгән территорияләрдән урамга бәйдә, ә Россия Федерациясе Хөкүмәте каравы белән расланган потенциаль куркыныч этләр исемлегенә кертелгән этләрне бәйдә һәм борынчык киертең чыгарырга рөхсәт ителә. Кешеләр күпләп жыела торган урыннарда эт хужасы белән бергә бәйдә һәм борынчык киелгән булырга тиеш. Этне бәйдән муниципаль берәмлек башкарма хакимиите органының норматив хокукий акты белән ирекле йөрту өчен рөхсәт ителгән урыннарда жибәрергә мөмкин. Йөрту өчен мәйданчыklар булмаганды, этләрне буш жирләрдә, әлеге Кагыйдәләрне үтәп, кеше аз булган урыннарда йөрту рөхсәт ителә; урам аша һәм автомагистраль тирәсенде күчкәндә, эт хужасы автомобиль юлының юл өлешен кисеп чыкканды хайванның ирекле контролъсез хәрәкәтләнүен булдырмаска тиеш; балалар мәйданчыklарында, стадионнарда, мәктәпкәчә, мәктәп һәм фатир территорияләрендә күршеләрендә медицина каршылыklары булмаганды һәм аларның язма ризалыгы алганда рөхсәт ителә; хужасының милек хокукында яисә башка хокукта булган жир кишәрлеге территорииясендә этне ирекле туту рөхсәт ителә, бу очракта хайванның хужасыннан яисә ул вәкаләт биргән башка заттан башка чикләрдән чыгу мөмкинлеге булмавын тәэмин итү шарт; гомуми файдаланудагы киртәләп алынган ишегалларында этне ирекле туту, шулай ук төnlә каравыл хезмәте алыш бару өчен аны төnlә урамда чыгару рөхсәт ителә;

торак урыннарда асрала торган хайваннар саны аларга зоогигиеник таләпләр нигезендә туту шартларын тәэмин итү мөмкинлеге белән чикләнә.

3.6. Хайваннарны жәмәгать транспортында йөрту куркынычсызлыкны тәэмин итүче һәм пассажирларның тынычсызлыгын булдырмый торган чараларны үтәгәндә тиешле транспорт чараларыннан файдалануның билгеләнгән кагыйдәләрен үтәп башкарыла.

3.7. Ветеринария һәм санитария - эпидемиология таләпләрен үтәп, әлеге максатлар өчен маxсус жиһазландырылган урыннарда хайваннар сату рөхсәт ителә.

4. Әлеге кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылык

Әлеге кагыйдәләрне бозуда гаепле физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы. Гражданнарың сәламәтлегенә китерелгән зыян яисә хайваннар мәлкәтенә китерелгән зыян законда билгеләнгән тәртиптә каплана.

Әлеге Кагыйдәләрдә каралмаган хайваннарны тоту буенча бүтән таләпләр Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының норматив хокукий актлары белән җайга салына.